

GENIUS LOCI

Kao i muzika, arhitektura ima svoju retoriku, govor kojim se poglavito pročeljima obraća građanima i namjernicima. Rječitost fasada nije doduše uvijek najugodnija, vizualno i semantički zna nadglasati i buku grada, osnažujući pejorativnost retorike u smislu efektna ali besadržajna govora. No glasnu ispraznost arhitektonskih riječi može ušutkati baš grad – ne bukom nego strukturom. Dobar se urbanizam ne sastoji nužno od lijepih zgrada, niti lijepe – a pogotovo istaknute – zgrade same po sebi sugeriraju ljepotu grada. Lijep grad nije sajam ni revija arhitekture, ljepota po klasičnoj definiciji uopće nije u elementima nego isključivo u njihovim međusobnim odnosima. Opomena tate sinu kompozitoru može se primijeniti na projektanta u gradu: »Nadam se da te izvedba tvog djela uvjerila kako ćeš u buduću u korištenju limenih puhača morati biti malo štedljiviji i oprezniji te manje misliti na vanski sjaj a više na nutarnji sadržaj«. (Kompozitor je bio Richard Strauss.) No arhitektonska instrumentacija ne mora uvijek biti u nesuglasju s urbanističkom kompozicijom, zgrade znaju govoriti baš ono što grad želi da se od njega i o njemu čuje: ne o sadržaju, nego o onome što taj sadržaj znači za grad... U Beču, u drugoj polovini devetnaestog stoljeća, arhitektura i urbanizam uvelike su uskladili svoju retoriku. Osobito slavni Ring, široki novi prsten oko staroga grada, usklađenim ritmom monumentalnih građevina autoritativno priča priču o bečkoj moći, svjetonazoru i kulturi. U smjeru kazaljke na satu nižu se velike građevine opere, muzeja, suda, parlamenta, gradske vijećnice, kazališta, sveučilišta, banke i burze – nedostaje samo zgrada muzičke akademije! U gradu muzike nema zgrade muzičke akademije! Nema je, i nikada je nije bilo. Gotovo kao neki nedovršeni davni prijemor među umjetnostima ističe se međutim veličanstvena neo-renesansna Likovna akademija koja se s pročeljem okićenim s trideset antičkih kipova preko parka i Schillerova spomenika obraća samom srcu Ringa. U ime visoke i najviše muzičke obrazovne institucije nekoć su govorile palače Musikvereina i Konzerthausa. Muzička se akademija sklanjala iza fasada s općenitijim muzičkim temama. Danas se, s postbolonjskim nazivom, nalazi u jednokatnici negdašnje veterinarske bolnice, uz peron napuštena kolodvora koji se od nedavna zove Trg Antona Weberna – i s osamstopedeset nastavnika i tri tisuće studenata najveće je muzičko sveučilište na svijetu.

Riječi o Beču imaju smisao za Zagreb. Pročelje Hrvatskoga glazbenog zavoda smjernom klasičnom arhitektonskom retorikom u ime je muzike dugo govorilo i za Muzičku akademiju. »Privremeno« – bilo je rečeno kada je nakon Prvog svjetskog rata Glazbeni zavod predao državi kompletan ustroj visoke muzičke škole. (U Beču se to zbilo tek nekoliko godina ranije: *Musikverein* je školu prepustio državi - koja ju je smjestila u *Konzerthaus*.) Nedostatak prostora prisiljavao je Muzičku akademiju da ritmom napretka za svoje sadržaje potraži i druge fasade, u Berislavićevoj, Lučičevoj, Frankopanskoj ulici. O retorici bi bilo besmisleno govoriti – zapravo i o fasadama. Simbolika zgrade u Gundulićevoj time je samo dobivala na snazi. Stariji su uporno govorili o »školi«, za mlade je to bilo podsjećanje na gotovo mitske autoritete poput Václava Humla, Svetislava Stančića i Stjepana Šuleka, za sabranije i na znalce manje podobne za spomen-ploče. (Mozartu je najdraži bio tihi uspjeh.) Arhitektonska retorika nove zgrade Muzičke akademije oživjela je raspravu o – retorici. Zgrada govori mnogo, o zgradi će se govoriti još više. (I to će podsjećati na Beč.) Glazbeni zavod ima međutim razloga da nastavi razgovor ondje gdje je davno započeo. Nije to bila rasprava o novoj zgradi nego razmišljanje o muzičkoj naobrazbi i kulturi. Dvadeseto je stoljeće za Glazbeni zavod bilo stoljeće s Muzičkom akademijom, ne samo s nadom u njezino iseljenje u vlastitu zgradu nego i s uspomenom na njezino zamišljanje i osnivanje. Ovogodišnja široko zamišljena komemoracija početka Prvog svjetskog rata podsjetit će i na prijelomno doba hrvatske muzičke kulture u kojem je svaki dobitak bio i uspomena na gubitak. Sjetit ćemo se i stote godišnjice smrti Ivana Zajca, koji je gotovo četiri desetljeća bio ravnatelj muzičke škole Glazbenog zavoda, prethodnice Muzičke akademije. Podsjetit ćemo se na euforiju i otrežnjenje našeg zasnivateljskog doba. I na tragove tog raspona u općoj i posebnoj muzičkoj naobrazbi.

Zgrada Hrvatskoga glazbenog zavoda i zgrada Muzičke akademije ne mogu se uspoređivati. Zajedno ih se može vidjeti samo iz daleka, sa Strossmayerova šetališta na Gornjem gradu. Prepričavalo se kako je jedan profesor Gornjogradske gimnazije, stari Zagrepčanin, bio upitao učenike što kroz prozor vide. Netko je dobio: »Sveučilište«, no profesor ga je energično ispravio: »Bedak jedan! Sveučilište se nemre videti. Sveučilište ni zgrada, sveučilište su ljudi!«. Ne zvuči li ta pouka danas kao opomena?

IZLOŽBA »IVAN ZAJC U HGZ-u« (UZ 100. GODIŠNJICU SMRTI)

Ivan Zajc jedno je od ključnih imena u povijesti HGZ-a. Bio je ravnatelj i učitelj glazbene škole HGZ-a od samog svog dolaska u Zagreb 1870. pa do umirovljenja 1908. godine. Uz to je bio i dirigent Društvenog orkestra od 1870. do 1899. godine.

Takvu bogatu aktivnost dakako prati brojna dokumentacija. Primjerice, među pedantno sačuvanim računima nalaze se i mjesečne potvrde da je Zajc uredno primao plaću. U spisima su njegove razne molbe i prijedlozi programa koncerata. Knjižnica HGZ-a je uz Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu najbogatije nalazište rukopisa Zajčevih skladbi koje izgledaju atraktivno (osobito one pisane ljubičastom tintom), ali za stručnjake su često vrelo frustracije zbog mukotrpnog dešifriranja Zajčevog teško čitljivog rukopisa. HGZ se svojem marljivom djelatniku odužio između ostalog i posebnim priredbama njemu u čast, tako i proslavom 25. godišnjice dolaska u Zagreb 1895. godine (od tada potječe i fotografija koju objavljujemo).

Kako piše Hubert Pettan u članku »Djelovanje Ivana Zajca u Hrvatskom glazbenom zavodu« (*Arti musices*, 9/1–2), »dugogodišnjim plodnim radom Zajc je i u HGZ doista ostavio neizbrisive tragove, te su potpuno opravdani i ugled koji je uživao i priznanja koja su mu s vremenom sve više iskazivana. Zajc je uz ostale svoje velike zasluge – uz razvijeno kućno muziciranje u tadašnjem Zagrebu – znatno pridonio ulozi koju je Zagreb igrao i zaigrao i za kasnija vremena u našem glazbenom životu.«

Otvorenje izložbe bit će u subotu, 18. X. u 17 sati, u predvorju koncertne dvorane HGZ-a.

Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU i Hrvatsko muzikološko društvo organiziraju od 16. do 18. X. u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti međunarodni znanstveni skup »Ivan Zajc (1832–1914): Glazbene migracije i kulturni transferi u srednjoj Europi i šire u 'dugom' 19. stoljeću«. Na skupu sudjeluje 35 muzikologa iz 11 zemalja, a detaljan program može se vidjeti na mrežnoj stranici HAZU.

U četvrtak, 16. X. u 20 sati održat će se u Preporodnoj dvorani prigodni koncert s vokalnim i instrumentalnim djelima Ivana Zajca. Ulaz je slobodan.

VELIKI RAT 1914–1918. POČETAK RATA I HGZ

Stogodišnjica početka Prvog svjetskog rata navršila se u srpnju, a mi nastavljamo praćenje zbivanja u HGZ-u u to doba. Po objavi rata u cijeloj je Monarhiji bio zabranjen rad građanskim društvima, pa tako i HGZ-u. O tome je HGZ obaviješten dopisom čiji prijepis donosimo. Kao što se vidi iz dopisa, glazbena škola je smjela i dalje raditi, a pravilo o zabrani rada kasnije će se ublažiti pa je HGZ tijekom rata ipak u skromnom opsegu priređivao koncerte.

Najavljujemo i dva događanja povezana s Velikom ratom. U Hrvatskom državnom arhivu na Marulićevom trgu 3. i 4. X. bit će *Dani prikupljanja uspomena*. Ako želite sudjelovati, donesite fotografije, pisma ili slične dokumente iz tog razdoblja, a sve će biti digitalizirano za projekt *Europeana 1914–1918*.

Od 14. do 17. X. u Hrvatskom institutu za povijest u Opatičkoj 10 u organizaciji Hrvatskog instituta za povijest, Matice hrvatske, Austrijskog kulturnog foruma i Mađarskog instituta u Zagrebu održat će se međunarodni znanstveni skup »1914. – prva godina rata u Trojednoj Kraljevini i Austro-Ugarskoj Monarhiji«. Program je objavljen na <http://www.isp.hr/1914-najava-medunarodnog-znanstvenog-skupa/>, a mi izdvajamo izlaganje Velimira Krakera, Veljka Lipovščaka i Ivana Mirnika »Zvučni zapisi vojne glazbe u Hrvatskoj i Austro-Ugarskoj Monarhiji«.

U sklopu otvaranja skupa, 14. X. u 19 sati bit će i koncert u »Zlatnoj dvorani« Hrvatskog instituta za povijest. Nastupit će violinistica Carolina Blašković uz pratnju pijanistice Petre Gilming, a izvest će djela J. S. Bacha, J. Stahuljaka, I. Josipovića i C. Saint-Saënsa.

*Broj 22.129.
1914.*

Predmet: Hrv. zem. glazbeni zavod, početak školske godine 1914/15.

K broju 308 ex 1914.

Ravnateljstvu hrv. zemaljskog glazbenog zavoda u Zagrebu

Kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, nalazi ovim odrediti, da se školska godina 1914/15. u tom zavodu ima otvoriti danom 1. rujna 1914.

Što se tiče zamolbe, da taj zavod kao društvo /održavanje glavne skupštine, odborskih sjednica i.t.d./ djelovati smije, to se dozvolava u tu svrhu u sporazumu s vladinim povjerenikom za županiju zagrebačku i grad Zagreb podijeliti ne može.

U Zagrebu, dne 29. kolovoza 1914.

Za bana: Koprek

HGZ U MREŽI EUROPSKIH ARHIVA GLAZBE 20. STOLJEĆA

Koja su i kolika blaga pohranjena u zbirkama skladateljskih korespondencija, kako ih prirediti za objavljivanje, do koje mjere smijemo javnosti otkriti skladateljevu intimu sakrivenu u pismima, što činiti kada se u nečijem pismu koje želimo objaviti kombiniraju dva, tri ili više jezika – samo su neka od pitanja kojima su se bavili predstavnici glazbenih knjižnica i arhiva u Veneciji 27. i 28. lipnja na konferenciji posvećenoj korespondencijama glazbenika 20. stoljeća s nazivom »Prema mreži europskih arhiva glazbe 20. stoljeća. Glazbeničke korespondencije i interakcija između arhiva«. Organizatori su bili *Fondazione Ugo e Olga Levi* i *Fondazione Giorgio Cini*, mletačke fondacije koje godinama podupiru glazbenu umjetnost u najširem smislu. Sudjelovalo je dvadesetak predstavnika europskih glazbenih knjižnica i arhiva među kojima su bile i one najveće poput *British Library* iz Londona i *Bibliothèque nationale de France* iz Pariza, a jedini predstavnik iz Hrvatske bila je Nada Bezić, voditeljica knjižnice i arhiva HGZ-a. Izlaganja su bila okupljena unutar dvije teme: »Sakupljanje, zaštita, opisivanje i obrada dostupnih korespondencija skladatelja. Stanje istraživanja« i »Izdavanje skladateljskih korespondencija. Studije slučaja o odnosima između istraživanja i arhivističke prakse«. Pokazalo se da sudionike zaokupljaju slična pitanja i problemi, pa bili oni iz tako velikih ustanova kao što je to *Paul Sacher Stiftung* iz Basela, gdje se čuva više od 1.000.000 pisama (!) ili u europskim razmjerima malog glazbenog arhiva poput onog HGZ-ovog. Među temama je bila i (ne)dostupnost pisama, kako u arhivima tako i na internetu kao i pravni problemi povezani s time (pogotovo u slučaju živućeg skladatelja ili ako nije proteklo 70 godina od njegove smrti). Govorilo se i o bliskosti korespondencije i dnevnika (što se tiče sadržaja i stila pisanja), pri čemu je »naš« Blagoje Bersa bio sjajan primjer, budući da je HGZ objavio i skladateljev dnevnik i pisma.

Nada Bezić

RUKOPIS IZ ARHIVA HGZ-a NA IZLOŽBI O SORKOČEVIĆIMA U DUBROVNIKU

U Kneževom dvoru u Dubrovniku od 29. srpnja do 18. studenoga traje izložba *Luka & Antun Sorkočević, diplomati i skladatelji*. Izložbu su osmislile Pavica Vilać i Vjera Katalinić, a u odabiru građe i pisanju tekstova sudjelovalo je 10 stručnjaka, među kojima su i Stanislav Tuksar, Koraljka Kos te Zoran Juranić. Osnovna je zamisao izložbe da se otac i sin Sorkočević predstave u kontekstu svog vremena, kraja 18. i početka 19. stoljeća, stoga izložci uz prikaz njihova djelovanja pokazuju i glazbena dostignuća u Hrvatskoj tog doba. Iz arhiva HGZ-a posuđen je autograf partiture oratorija *Prijenos kosti sv. Dujma* Julija Bajamontija, splitskog skladatelja i polihistora, suvremenika i prijatelja Luke Sorkočevića. Tako se rukopis iz našeg arhiva našao u društvu dragocjenosti iz arhiva dubrovačkog samostana Male braće, Državnog arhiva u Dubrovniku, Arheološkog muzeja u Splitu i drugih značajnih hrvatskih arhiva i knjižnica. Atraktivni postav Marina Gozze, bogato opremljen katalog i trajno zanimanje publike garancija su za uspjeh ove izložbe.

POZIV ČLANOVIMA HGZ-a

Na početku nove koncertne sezone molimo članove HGZ-a koji još nisu uplatili članarinu za ovu godinu (a i za protekle godine) da to učine što prije.

Godišnja članarina iznosi 100 kuna za zaposlene, a za umirovljenike i studente 50 kuna. Uplatiti možete na našoj blagajni u radno vrijeme: ponedjeljak – petak od 11 do 14 i od 19 do 20 sati, ili na žiro račun IBAN HR 5723400091110039946.

NAJAVLJUJEMO**MUZIČKI LEKTORIJ**

Utorak, 28. listopada 2014. u 19.30 sati

MARCEL BAČIĆ: Dijalog s prošlošću

Kipar Constantin Brancusi govorio je kako nije teško učiniti stvari, teško se staviti u položaj da ih učinimo. Jorge Louis Borges pripovijeda o njegovu suvremeniku Pierreu Menardu koji je odlučio napisati Don Quijotea – ne napisati novog Don Quijotea niti prepisati starog, nego napisati Don Quijotea... Najteže se staviti u položaj da učinimo ono što je već učinjeno.

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6
TAJNIŠTVO: 48 30 833, fax: 48 30 701
hgz@hgz.hr
KNJIŽNICA: 48 30 824
knjiznica@hgz.hr
ponedjeljak, sri. i pet. 11–14, sri. 16–20 sati
BLAGAJNA: 48 30 822, blagajna@hgz.hr
ponedjeljak–petak 11–14 i 19–20 sati
i jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA CLXXXVIII (2014/2015)

LISTOPAD

www.hgz.hr
hgz@hgz.hr

UREDNICI:
Nada Bezić
Seadeta Midžić

ZA IZDAVAČA:
Marcel Bačić

četvrtak, 2. X. u 19.30 sati

VELEPOS LANSTVO JAPAN A; JAPAN
TOBACCO INTERNATIONAL ZAGREB
Ingrid Ōtsuki Fujiko Hemming, *klavir*
Debussy, Skegawa, Liszt, Scarlatti, Chopin
KONCERT ZA UZVANIKE

utorak, 7. X. u 20 sati

ZAGREBAČKI KVARTET
Jarnović, Haydn, Grieg
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

utorak, 7. X. u 20 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
(Podrumska dvorana)
Radionica utorkom
Yellow Submarine (The Beatles, 1969.)
Voditelj: Tihomir Petrović
ULAZ SLOBODAN

četvrtak, 9. X. u 20 sati

ANSAMBL NARODNIH PLESOVA I PJESAMA
HRVATSKE LADO
Dobar večer dobri ljudi
Koncert u čast skladatelju, aranžeru, glazbenom
pedagogu i dirigentu Boži Potočniku

subota, 18. X. u 17 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Predvorje koncertne dvorane
Otvorenje izložbe »Ivan Zajc u Hrvatskom
glazbenom zavodu«
ULAZ SLOBODAN

nedjelja, 19. X. u 20 sati

HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL
Capriccio
Solist i umjetničko vodstvo: Bojan Čičić, *violina*
Cima, Vitali, Veracini, Tartini, Leclair, J. M. Bach
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

četvrtak, 23. X. u 20 sati

HRV. DRUŠTVO GLAZBENIH UMJETNIKA
Zagrebački umjetnici zagrebačkoj publici
Jelena Očić, *violončelo*
Zrinka Ivančić, *klavir*
Brahms, Mendelssohn, Papandopulo
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HDGU-a I HGZ-a

subota, 25. X. u 20 sati

KUD INA
Mješoviti pjevački zbor Varaždinskog obrtničkog
glazbenog društva, dirigent Zdenko Kuščer
Mješoviti pjevački zbor Kulturno umjetničkog
društva INA, dirigent Bojan Pogrmilović
Duhovna i svjetovna zbarska glazba domaćih i
stranih skladatelja uz promociju CD-a *Folklor u*
zbarskoj glazbi

nedjelja, 26. X. u 18 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Društveni koncert
Tango i habanera
Društveni komorni ansambel HGZ-a
Umjetnički voditelj: Marijan Zlatarić
Albéniz, Cassadó, Bizet, Nazareth
ULAZ SLOBODAN

nedjelja, 26. X. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA
Virtuoso
Ad libitum I
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

ponedjeljak, 27. X. u 20 sati

ZAGREBAČKI SOLISTI
Gost: Petrit Čeku, *gitara*
C. Ph. E. Bach, Rodrigo, F. Parać, Dvořák
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

utorak, 28. X. u 19.30 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
(Podrumska dvorana)
Muzički lektorij
Marcel Bačić: *Dijalog s prošlošću*
ULAZ SLOBODAN

9. Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe, 10. – 18. X.

detaljan program vidi na www.zagreb-festival.org

petak, 10. X. u 20 sati

La fiesta
Beethoven, Paganini, Bartók, Kodály, Piazzolla

subota, 11. X. u 20 sati

Barok
J. S. Bach, L. Boccherini, G. Tartini, Händel

nedjelja, 12. X. u 11 sati

Mozartova matineja

nedjelja, 12. X. u 20 sati

Mozartova soareja

utorak, 14. X. u 11 sati

Koncert za djecu
Saint-Saëns

utorak, 14. X. u 20 sati

Francuska noć
Ravel, Debussy, Poulenc, Saint-Saëns

srijeda, 15. X. u 20 sati

Contemporary Music Lounge

petak, 17. X. u 20 sati

Slavenska noć
Janáček, Dvořák

subota, 18. X. u 20 sati

Schubertijada

Festivalska blagajna u prizemlju HGZ-a radi od
10 do 14, a u dane Festivala od 10 do 20 sati.

Sudjeluju:

Susanna Yoko Henkel, Guy Braunstein, Stefan
Milenković, Saki Kodama, Yura Lee, *violina*
Lise Berthaud, Yura Lee, *viola*
Monika Leskovar, Torleif Thedéen, Jing Zhao,
violončelo
Matthew McDonald, Mario Ivelja, *kontrabas*
Petrit Čeku, *gitara*
Ian Fountain, *klavir*
Lauma Skride, *klavir i čembalo*
Gili Schwarzman, *flauta*
Chen Halevi, *klarinet*
Igor Lešnik, *ksilofon*
Petra Gilming, *čelesta*
Krešimir Mikić, *pripovjedač*